

TÜRKİYE’DE VE DÜNYADA GELİR DAĞILIMI ÜZERİNE MİKRO BİR ANALİZ

Buşra İLGÜN, busrailgun@gmail.com

Doç. Dr. Abdülkadir DEVELİ, a.kadirdeveli@yahoo.com

Özet

Bu araştırmada, Türkiye ve dünyadaki %20’lik gelir grupları karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Birinci bölümde gelir dağılımı ve türleri; ikinci bölümde Türkiye’deki gelir dağılımı; üçüncü bölümde dünyadaki gelir dağılımının nasıl olduğuna ilişkin istatistiksel veriler paylaşılmıştır. Sonuç bölümünde ise mevcut bulgulardan hareketle analiz ve önerilerde bulunulmuştur.

Araştırma sonucunda gelir dağılımında ortaya çıkan çarpıklıkların, hemen hemen bütün ülkelerin ortak bir sorunu olduğu görülmüş ve anlaşılmıştır. Veriler dünyadaki yoksulluğun azalması, ekonomik büyümenin gerçekleşmesi için gelir dağılımının adil bir şekilde dağılması gerektiğini açık şekilde ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: Gelir Dağılımı, Gelir Dağılım Türleri, Fonksiyonel Gelir Dağılımı, Kişisel Gelir Dağılımı, Gelir Grupları.

AN ANALYSIS OF MICRO ON INCOME DISTRIBUTION IN THE WORLD AND TURKEY

Abstract

This study aims to examine “% 20 income groups” in Turkey and other countries around the world comparatively. The first part of the study includes income distribution and types. Distribution of income in Turkey is tackled in the second part in more detail. The third part of the study is about statistical datas which includes how distribution of income is in the world. In the conclusion, the findings were analyzed and suggestions were made to contribute to the literature.

As a result, it is concluded that the distortion in the distribution of income is a common problem for almost all countries. The datas of this research clearly showed that the distribution of income should be distributed fairly in order to reduce poverty in the world and ensure economic growth.

. **KeyWords:** Income Distribution, Income Distribution Types, Functional Income Distribution, Personal Income Distribution, Income Groups.

1. GİRİŞ

Gelir dağılımı, toplumların üretimden elde ettikleri gelirlerin, toplumda yaşayan bireyler üzerinde bölünmesidir. Gelir dağılımı adil olduğunda toplumların sağlık, eğitim, kültür, sosyal, ekonomik kategorilerde gelişmişlik ve başarı düzeylerinin de arttığı görülmektedir. Bunun yanında adil gelir dağılımı toplumda yoksulluğun azalmasında, toplumsal refah ve birliğin artmasında da etkili olmaktadır(Acar : 2015:44).

Gelir dağılımı adil bir şekilde gerçekleşmediğinde, gelir eşitsizliğinin yaşanmasına yol açmaktadır. Gelir eşitsizliği, elde edilen gelirin toplum, birey ve aileler üzerindeki orantısız dağılımı anlamına gelmektedir. Gelir eşitsizliği ile toplumsal refah arasında çok boyutlu bir ilişki bulunmaktadır. Gelir eşitsizliği arttıkça ekonomik, sosyal, politik istikrarsızlık artmakta, eğitim, sağlık gibi temel insani yatırımlara ayrılan kaynak miktarı da azalmaktadır. Bu durum da yalnız iktisadi büyümeyi değil kısa ve orta vadede toplumsal ilerleme ve gelişimi de sekteye uğratmaktadır(Weede: 1997:751-764).

Gelir dağılımındaki eşitsizliğin makro düzeyde nedenleri; miras yoluyla elde edilmiş servet, devletin küçülmesi ve sosyal politikaların kısıtlanması, ülkenin maliye politikası, vergi sistemi, küreselleşme süreci, toplumdaki geleneksel ilişkiler, nüfusun ve işgücü piyasasının yapısı olarak sıralanabilir (Tayyar, 2011: 42-69). Bireyin beşeri sermayesi, sosyal sermayesi (network) ve işgücü piyasasındaki konumu üzerinde ortaya çıkan etkenlerde mikro nedenler olarak sıralanabilir (Erikli ve Yücel, 2019: 245).

Makalenin ilk bölümünde gelir dağılım türlerinden bahsedilecektir. İkinci bölümde, Türkiye'deki gelir dağılımı %20'lik gelir grupları ele alınarak incelenmiştir.

Üçüncü bölümde dünyadaki gelir dağılımının durumu %20'lik gelir grupları referans alınarak incelenmiştir.

2. GELİR DAĞILIMI TÜRLERİ

Gelir dağılım türlerinden bahsetmeden önce gelir ve gelir dağılımı kavramlarından bahsedilmesi uygun olacaktır. Bireyin ya da hane halkı üyelerinin üretime yaptığı katkı karşılığında elde ettiği değerlerin toplamı “gelir” kavramını oluşturmaktadır (Web 1). Gelir, herhangi bir kişinin nesnel veya nesnel olmayan araçları kullanarak diğer kişi ve kişiler için yaratılan hizmet sonucunda elde edilen değer olarak da ifade edilmektedir.

Gelir dağılımı ise, belli bir dönemde bir ülkede yaratılan milli gelirin bireyler ya da üretim faktörleri arasındaki dağılımını ifade etmektedir. Gelir dağılım türleri, kişisel, fonksiyonel, sektörel, bölgesel, eğitim durumu, meslek grupları, cinsiyet ve sosyal gruplar olarak kategorilere ayrılmaktadır(Gençler vd.: 2017:24).

Kişisel gelir dağılımı; bir ülkedeki milli gelirin oluşumunda katkısı bulunan nüfusun gelirden ne kadar pay aldığını ifade etmektedir. Bu payın bireyler ve aileler arasındaki dağılımı önem arz etmektedir. Bu dağılıma bakılarak birey ya da gruplar arasındaki gelir eşitsizliklerinin oranı ve düzeyi anlaşılabilir. Kişisel gelir dağılımı ile, milli gelir beş eşit parçaya bölünerek, ülke nüfusunun en düşük, ikinci, üçüncü, dördüncü ve en yüksek %20'lik gelir gruplarının düzeylerinin ne olduğu hesaplanabilmektedir. En yüksek %20'lik gelir grubu ile en düşük %20'lik gelir grubu arasındaki fark ne kadar büyükse gelir dağılımının da o kadar adaletsiz olduğu görülmekte ve anlaşılmaktadır (Karabulut: 2006:24).

Fonksiyonel gelir dağılımı; üretim sonucunda ortaya çıkan gelirin, üretim faktörleri arasındaki payını göstermektedir. Bir başka deyişle fonksiyonel gelir dağılımı, üretim faktörlerinden emeğin karşılığı “ücret”, sermaye karşılığı “faiz”, toprak sahiplerinin karşılığı ise rant olarak milli gelir içerisindeki paylarını ifade

etmektedir. Bu dağılım sosyal tabakaların kendileri arasındaki farklıları değil sosyal tabakalar arasında gelirin nasıl dağıldığını gösterir (Turkay: 2011:3).

Sektörel gelir dağılımı; sanayi, tarım ve hizmet sektörleri başta olmak üzere çeşitli sektörlerin milli gelire ne kadar katkıda bulunduğunu göstermektedir. Sektörlerin milli gelire katkısı aynı değildir. Bazı sektörler milli gelire daha fazla katkı sağlarken, bazıları daha az katkı sağlamaktadır. Tarım, sanayi ve hizmet sektöründe en az milli gelire katkıyı tarım sektörü yapmaktadır. Sektörlerin milli gelire yapmış oldukları katkılar ülkelerin gelişmişlik durumunu da göstermektedir. Az gelişmiş ülkelerde tarım sektörünün payı büyükken, gelişmiş ülkelerde hizmet sektörünün payı daha büyüktür (Koç: 2018:9).

Bölgesel gelir dağılımı; bir ülke sınırı içerisinde elde edilmiş olan milli gelirin coğrafi olarak dağılımını göstermektedir. Bir ülke içerisindeki bütün bölgeler milli gelirden eşit pay almamaktadır. Kimi bölgeler milli gelirden daha fazla pay alarak gelişirken, kimi bölgeler daha az pay almakta ve yeterli gelişim gösterememektedir (Uysal: 2007:251).

3. TÜRKİYE'DEKİ GELİR DAĞILIMI

Türkiye'de gelir dağılımına ilişkin veriler Ticaret Bakanlığı tarafından yapılan ve sadece Ankara ve İstanbul'da yaşayan memur ve işçilerin ailelerini kapsayan hanehalkı gelir ve tüketim harcamaları anketi ile tespit edilmektedir. 1987 yılında DİE ilk kez gelir dağılımına yönelik çalışmalarda bulunmuş ve ilk olarak hanehalkı gelir ve tüketim harcamaları anketini 1994 yılında sonuçlandırmıştır. Hanehalkı gelir ve tüketim harcamaları daha sonra 2002 yılından bu yana TÜİK tarafından düzenli bir şekilde uygulanmaya başlanmıştır (Doğan & Tek, 2007: 103).

Tablo1: Fert Gelirine Göre %20'lik Gruplara İlişkin Bulgular

Yıllar	Toplam	İlk%20	İkinci %20	Üçüncü %20	Dördüncü %20	Son %20
2012	100,0	5,9	10,6	15,3	21,7	46,6
2013	100,0	6,1	10,7	15,2	21,4	46,6
2014	100,0	6,2	10,9	15,3	21,7	45,9

2015	100,0	6,1	10,7	15,2	21,5	46,5
2016	100,0	6,2	10,6	15,0	21,1	47,2
2017	100,0	6,3	10,7	14,8	20,9	47,4
2018	100,0	6,1	10,6	14,8	20,9	47,6

Kaynak: TÜİK (2020a)

Tablo 1’de 2012-2018 yılları arasında fert gelirine göre %20’lik gruplar verilmiştir. İlk %20’lik grup düşük gelirli fertleri ifade ederken, Son %20’lik grubu en yüksek gelire sahip fertleri oluşturmaktadır. Tablo 1’deki veriler incelendiğinde İlk %20’lik grubun 2012-2018 yılları arasında 6,1 oranında bulunduğu görülmektedir. 2012 ile 2018 yılları arasında 0,2 oranında bir artış yaşanmıştır. İkinci %20’lik grup incelendiğinde yıllar içerisinde 10,6 civarında olduğu görülmüştür. Üçüncü %20’lik grup incelendiğinde çoğunlukla %15,2’lerde olduğu son iki yılda 14,8’e düştüğü görülmektedir. 2012 ile 2018 yılları arasında %0,4 oranında bir azalış gerçekleşmiştir. Bu grup orta gelire sahip olan memur ve işçileri kapsamaktadır. En çok enflasyon ve vergilerden etkilenen de yine üçüncü %20’lik gelir grubudur (Acar, 2015:56). Dördüncü %20’lik grup incelendiğinde genel olarak %21,5’lerde dolandığı ama son iki yıl 20,9 düştüğü görülmektedir. 2012 ile 2018 yılları arasında %0,7’lik bir düşüş söz konusudur. Son %20’lik grup incelendiğinde genel olarak %46,6’larda dolandığı görülmektedir. 2012 ile 2018 yılları arasında 0,9 oranında artış söz konusudur. En yüksek gelire sahip olan grupta yıllar içinde 0,9 artış yaşanırken, en düşük gelir grubunda %0,2’lik bir artış yaşanmıştır.

Tablo 2:Fert Gelirine Göre %20’lik Gruplar ve Gelir Türlerine İlişkin Bulgular

Gelir Türleri	Yıllar	Toplam	İlk %20	İkinci %20	Üçüncü %20	Dördüncü %20	Son %20
Maaş ve Ücret	2012	46,5	31,3	42,7	44,8	47,1	8,9
	2013	48,3	31,5	44,0	46,6	47,4	1,6
	2014	49,1	33,7	43,7	46,4	49,5	2,4
	2015	49,7	37,3	45,9	46,8	50,2	2,4
	2016	49,7	39,7	46,6	45,6	52,4	1,4

	2017	48,9	39,9	46,1	45,9	51,7	9,8
	2018	48,5	39,8	45,5	47,6	52,7	8,4
Yevmiye	2012	3,4	21,5	9,7	4,6	2,5	,6
	2013	3,2	20,7	9,6	3,8	2,3	,5
	2014	3,3	19,6	8,7	4,5	2,3	,6
	2015	2,8	16,1	7,6	3,7	2,1	,5
	2016	2,5	14,5	6,6	3,7	2,0	,4
	2017	2,6	14,1	7,4	3,6	2,3	,4
	2018	2,7	14,3	6,4	4,2	2,5	,5
	Müteşebbis	2012	20,4	20,1	20,8	17,6	17,4
2013		19,6	20,2	18,4	16,3	17,9	1,5
2014		18,5	18,3	17,5	15,4	15,7	0,9
2015		18,8	16,8	16,2	15,0	16,0	1,8
2016		19,8	16,9	16,1	15,6	15,7	3,7
2017		19,6	17,4	15,7	15,0	14,1	4,1
2018		18,8	16,2	15,6	14,0	13,7	3,0
Tarım		2012	6,8	12,5	10,8	8,0	6,6
	2013	6,4	11,7	8,7	7,4	6,6	,1
	2014	5,3	9,8	7,9	6,4	6,1	,7
	2015	5,0	8,0	7,0	5,4	5,3	,0
	2016	5,0	8,9	6,9	6,1	5,4	,7
	2017	4,2	8,7	6,6	5,6	4,5	,8
	2018	4,3	8,5	6,7	5,6	4,2	,1
	2012	13,6	7,5	9,9	9,6	10,7	7,2
Tarım Dışı	2013	13,2	8,6	9,6	8,9	11,3	6,4
	2014	13,2	8,5	9,5	9,0	9,7	7,1
	2015	13,8	8,8	9,3	9,6	10,	7,8
	2016	14,8	8,0	9,1	9,5	10,3	0,0
	2017	15,4	8,6	9,1	9,4	9,7	1,2

	2018	14,5	7,7	9,0	8,4	9,6	0,0
Gayrimenkul	2012	3,5	1,1	1,2	1,7	2,6	,1
	2013	3,3	0,9	1,0	1,8	2,7	,7
	2014	3,3	1,1	1,1	1,7	2,7	,7
	2015	3,3	1,0	1,3	1,8	2,4	,6
	2016	3,1	1,2	1,1	1,8	2,6	,3
	2017	3,4	0,7	1,2	1,8	2,8	,7
	2018	3,4	0,7	1,2	1,8	2,6	,9
Menkul Kıymet	2012	3,3	2,1	2,1	2,2	2,3	,4
	2013	3,1	2,4	2,2	2,4	2,5	,8
	2014	2,9	2,1	2,1	2,2	2,4	,6
	2015	2,6	1,8	1,7	2,1	2,3	,1
	2016	2,5	1,4	1,2	1,5	1,6	,4
	2017	3,2	1,9	1,6	1,5	1,6	,6
	2018	3,6	1,6	1,3	1,4	1,4	,7
Sosyal Transferler	2012	20,0	16,7	19,3	25,4	25,0	6,7
	2013	19,7	17,4	20,8	25,7	24,3	6,0
	2014	20,1	18,7	22,9	26,5	24,5	5,9
	2015	20,0	20,5	23,4	27,2	24,2	5,4
	2016	19,6	20,5	24,4	28,4	23,1	4,7
	2017	19,7	19,5	24,3	28,1	24,6	4,7
	2018	20,1	21,3	25,9	27,6	23,9	5,3
Emekli ve Dul-Yetim Aylıkları	2012	18,4	9,3	16,4	23,4	23,7	6,0
	2013	18,2	10,5	17,8	24,0	23,3	5,2
	2014	18,7	11,6	19,8	24,7	23,4	5,4
	2015	18,4	12,7	20,3	25,3	22,8	4,8
	2016	18,0	12,8	21,3	26,5	21,9	3,8
	2017	18,0	12,1	21,4	25,8	23,0	3,7
	2018	18,3	13,7	22,8	25,8	22,4	4,2

Diğer Sosyal Transferler	2012	1,6	7,5	2,9	2,0	1,4	,7
	2013	1,5	7,0	3,0	1,7	0,9	,8
	2014	1,4	7,1	3,1	1,8	1,1	,5
	2015	1,6	7,8	3,0	1,9	1,3	,7
	2016	1,6	7,7	3,1	1,9	1,2	,8
	2017	1,8	7,4	2,8	2,3	1,6	,9
	2018	1,8	7,6	3,1	1,8	1,4	,1
Hanelerarası Transferler	2012	2,7	6,0	3,7	3,5	2,9	,8
	2013	2,5	5,4	3,5	3,1	2,7	,8
	2014	5,6	5,3	3,5	3,0	2,8	,9
	2015	2,6	5,1	3,3	3,0	2,6	,1
	2016	2,5	4,5	3,3	3,2	2,4	,0
	2017	2,4	5,2	3,3	2,3	2,7	,8
	2018	2,7	4,9	3,5	3,1	3,0	,1
Diğer Gelirler	2012	0,2	1,2	0,5	0,3	0,2	,0
	2013	0,2	1,4	0,6	0,3	0,1	,0
	2014	0,2	1,2	0,5	0,3	0,1	,0
	2015	0,2	1,5	0,6	0,3	0,2	,0
	2016	0,2	1,3	0,6	0,3	0,1	,0
	2017	0,2	1,3	0,5	0,3	0,2	,0
	2018	0,2	1,2	0,6	0,3	0,2	,0

Kaynak: TÜİK (2020b)

Tablo 2’de fert gelirine göre %20’lik gruplar ve gelir türleri yer almaktadır. Maaş ve ücret gelir türüne bakıldığında 2018 yılında %20’lik gruplar incelendiğinde ilk %20 39,8, ikinci %20 45,5, üçüncü %20 47,6, dördüncü %20 52,7 ve son %20 48,4 şeklinde oransal bir dağılım olduğu görülmektedir. Gruplar arasındaki oranlar birbirine yakın durumdadır. Yevmiye 2018 yılı gelir türü incelendiğinde sırasıyla, ilk %20’lik 14,3, ikinci %20’lik 6,4, üçüncü %20’lik 4,2, dördüncü %20’lik 2,5 ve son %20 0,5 şeklinde oransal bir dağılım olduğu görülmektedir. Oranlar incelendiğinde aralarındaki

farkın fazla olduğu görülmektedir. Müteşebbis 2018 yılı gelir türü incelendiğinde ilk %20 16,2, ikinci %20 15,6, üçüncü %20 14,0, dördüncü %20 13,7 ve son %20 23,0 şeklinde oransal bir dağılım olduğu görülmektedir. Tarım gelir türüne göre 2018 yılı verileri incelendiğinde ilk %20 8,5 ikinci %20 6,7, üçüncü %20 5,6, dördüncü %20 4,2 ve son %20 3,1 şeklinde oransal bir dağılım olduğu görülmektedir. Tarım dışı gelir türü 2018 yılı verileri incelendiğinde ilk %20 7,7, ikinci %20 9,0, üçüncü %20 8,4, dördüncü %20 9,6 ve son %20 20,0 şeklinde oransal bir dağılım olduğu görülmektedir. Gayrimenkul gelir türüne göre 2018 yılı verilerine bakıldığında ilk %20 0,7 ikinci %20 1,2, üçüncü %20 1,8, dördüncü %20 2,6 ve son %20 4,9 şeklinde oransal bir dağılım olduğu görülmektedir. Menkul kıymetler gelir türü 2018 verilerine göre ilk %20 1,6, ikinci %20 1,3, üçüncü %20 1,4, dördüncü %20 1,4 ve son %20 5,7 şeklinde oransal bir dağılım olduğu görülmektedir. Sosyal transferler gelir türü 2018 yılı verilerine göre ilk %20 21,3 ikinci %20 25,9, üçüncü %20 27,6, dördüncü %20 23,9 ve son %20 15,3 şeklinde oransal bir dağılım olduğu görülmektedir. Emekli ve dul-yetim aylıkları gelir türünün 2018 yılı verilerine göre ilk %20 13,7, ikinci %20 22,8, üçüncü %20 25,8, dördüncü %20 22,4 ve son %20 14,2 olduğu görülmektedir. Diğer sosyal transferler gelir türü 2018 yılı verileri incelendiğinde ilk 7,6, ikinci %20 3,1, üçüncü %20 1,8, dördüncü %20 1,4 ve son %20 1,1 şeklinde oransal bir dağılım olduğu görülmektedir. Hanelerarası transferler gelir türü 2018 yılı verilerine göre ilk %20 4,9, ikinci %20 3,5, üçüncü %20 3,1, dördüncü %20 3,0 ve son %20 2,1 şeklinde oransal bir dağılım olduğu görülmektedir. Diğer gelirler gelir türü 2018 verilerine bakıldığında ise ilk %20 1,2, ikinci %20 0,6, üçüncü %20 0,3, dördüncü %20 0,2 ve son %20 0,0 şeklinde oransal bir dağılım olduğu görülmektedir.

4. DÜNYADAKİ GELİR DAĞILIMI

Aşağıda Dünya Bankası verilerinden yararlanarak hazırlanmış %20'lik gelir gruplarına ilişkin veriler ve dağılım oranları yer verilmektedir.

Tablo 3: En Yüksek %20'lik Gelir Grubu Oranlarına İlişkin Bulgular

Ülkeler	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Arjantin	6,5	6,1	6,8		7,1	6,4	6,5
Ermenistan	8,7	9,4	0,1	0,7	0,2	2,4	3,0

Belçika	6,4	6,4	6,9	6,5	6,4	6,3	
Bolivya	0,6	1,9	2,3	1,1	9,0	8,5	7,2
Brezilya	8,2	7,6	7,0	6,8	8,0	7,8	8,4
Kosta Rika	3,9	4,5	3,9	3,9	4,0	4,0	3,3
Hırvatistan	9,5	9,1	9,1	8,4	8,3	7,9	
Fransa	1,3	0,9	0,6	0,9	0,2	0,0	
Gürcistan	5,3	4,9	4,3	3,4	3,7	4,5	3,2
Almanya		9,5		9,7	9,6		
Endonezya	8,7	9,2	8,5	8,4	7,0	6,5	6,1
İtalya	1,7	1,4	1,0	1,4	1,4	2,1	
Hollanda	7,0	7,2	7,7	7,4	7,2	7,6	
İspanya	1,6	1,9	1,9	2,1	1,7	1,0	
Türkiye	6,6	6,6	7,7	9,2	8,3	7,9	8,5

Kaynak:Dünya Bankası (2020a).

Tablo 3’de 2012-2018 yılları arasında en yüksek %20’lik gelir grubunun oranları verilmiştir. Tablo 3’deki veriler incelendiğinde ülkelerde yıllar içerisinde %20’lik oranların çok fazla değişmediğini hemen hemen her yıl aynı kaldığı görülmektedir. 2018 yılı verileri incelendiğinde bazı ülkelerde yıllar arasında fazla bir değişim olmadığı anlaşılmaktadır. En yüksek orana sahip ülkelerin sırasıyla %58,4 ile Brezilya, %53,3 ile Kosta Rika olduğu anlaşılmaktadır. En düşük oran ise %43,0 ile Ermenistan’a aittir. Bu oranı Belçika’nın takip edeceği düşünülmektedir.

Tablo 4:En Düşük %20’lik Gelir Oranı İlişkin Bulgular

Ülkeler	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Arjantin	,0	,0	,0		,9	,1	,0
Ermenistan	,0	,6	,4	,2	,9	,4	,1
Belçika	,7	,6	,6	,6	,6	,7	
Bolivya	,4	,6	,8	,9	,9	,1	,6
Brezilya	,3	,5	,6	,6	,3	,2	,1

Kosta Rika	,2	,1	,2	,3	,2	,4	,3
Hırvatistan	,9	,1	,1	,3	,3	,4	
Fransa	,8			,9		,1	
Gürcistan	,9	,1	,4	,7	,7	,3	,5
Almanya		,2		,8	,6		
Endonezya	,8	,8	,9	,8	,7	,6	,7
İtalya	,3	,2	,2	,9	,1		
Hollanda	,1	,9	,8	,9	,8	,8	
İspanya	,1	,7	,7	,8	,7	,2	
Türkiye	,8	,8	,8	,6	,7	,8	,8

Kaynak: Dünya Bankası (2020b).

Tablo 4’de 2012-2018 yılları arasında en düşük %20’lik gelir grubunun oranları verilmiştir. Tablo 4’deki veriler incelendiğinde yıllar içerisinde %20’lik oranların çok fazla değişmediğini görmekteyiz. 2018 yılı verileri incelendiğinde bir önceki tabloda olduğu gibi önceki yıllar arasında fazla bir değişim olmadığı görülmektedir. En yüksek orana sahip ülkelerin %8,1 ile Arjantin’e aitken en düşük oran ise %3,1 ile Brezilya ve %4,3 ile Kosta Rika’ya aittir.

Tablo 5: Üçüncü %20’lik Gelir Grubuna İlişkin Bulgular

Ülkeler	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Arjantin	5,3	5,5	5,2		5,2	5,4	5,4
Ermenistan	7,1	6,9	6,9	6,7	7,0	5,9	5,9
Belçika	8,0	8,0	7,8	8,1	8,1	8,1	
Bolivya	4,5	4,0	3,8	4,2	4,9	5,0	5,3
Brezilya	2,0	2,2	2,3	2,4	2,1	2,2	2,0
Kosta Rika	2,9	2,5	2,8	2,8	2,8	2,8	3,0
Hırvatistan	7,3	7,5	7,5	7,8	7,8	8,0	
Fransa	6,5	6,6	6,7	6,7	6,9	6,9	
Gürcistan	5,6	5,6	5,8	5,9	5,9	5,8	6,2

Almanya		7,0		7,0	7,1		
Endonezya	4,0	3,7	4,1	4,2	4,6	4,8	4,9
İtalya	6,9	7,0	7,2	7,2	7,1	6,9	
Hollanda	7,6	7,5	7,4	7,5	7,6	7,5	
İspanya	7,0	7,0	7,0	7,0	7,1	7,2	
Türkiye	5,1	5,1	4,7	4,2	4,5	4,6	4,5

Kaynak:Dünya Bankası (2020c).

Tablo 5’de 2012-2018 yılları arasında en düşük üçüncü %20’lik gelir grubunun oranları verilmiştir. Tablo 5’deki veriler incelendiğinde yıllar içerisinde %20’lik oranların çok fazla değişmediğini görmekteyiz. En yüksek orana sahip ülkelerin sırasıyla %16,2 ile Gürcistan ve %15,9 ile Ermenistan olduğu anlaşılmaktadır. En düşük oran ise %12,0 ile Brezilya ve %13,0 ile Kosta Rika’ya aittir.

Tablo 6: Dördüncü %20’lik Gelirin Payına İlişkin Bulgular

Ülkeler	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Arjantin	3,3	3,4	3,3		3,0	3,2	3,2
Ermenistan	2,0	2,2	2,0	1,8	2,8	0,9	0,8
Belçika	2,8	3,0	2,8	2,7	2,7	2,7	
Bolivya	2,5	1,7	1,3	1,8	2,8	2,8	2,9
Brezilya	9,1	9,3	9,4	9,5	9,2	9,4	9,2
Kosta Rika	0,6	0,7	0,8	0,6	0,6	0,5	0,9
Hırvatistan	3,7	3,6	3,5	3,5	3,4	3,3	
Fransa	1,8	1,8	2,0	1,7	2,0	1,9	
Gürcistan	2,4	2,5	2,3	2,6	2,2	2,4	2,6
Almanya		2,5		2,6	2,8		
Endonezya	0,4	0,3	0,5	0,4	1,5	1,7	1,7
İtalya	2,8	3,1	3,3	3,4	3,2	3,0	
Hollanda	2,4	2,5	2,4	2,4	2,4	2,3	
İspanya	3,4	3,7	3,6	3,5	3,5	3,4	

Türkiye	2,0	1,9	1,6	1,1	1,6	1,5	1,1
---------	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Kaynak:Dünya Bankası (2020d).

Tablo 6’de 2012-2018 yılları arasında en düşük dördüncü %20’lik gelir grubunun oranları verilmiştir. Tablo 6’deki veriler incelendiğinde yıllar içerisinde %20’lik oranların bu bölümde de çok fazla değişmediğini görmekteyiz. 2018 yılı verilerine göre en yüksek orana sahip ülkelerin sırasıyla 23,2 ile Arjantin ve 22,9 ile Bolivya olduğu anlaşılmaktadır. En düşük oran ise 19,2 ile Brezilya ve 20,8 ile Ermenistan’a aittir.

5. SONUÇ

Tablolardaki gelir dağılım oranları incelendiğinde, gelir dağılımının adaletsiz bir şekilde gerçekleştiği görülmüş ve anlaşılmıştır. Toplumlar arasındaki sosyal barışın sağlanması gelir dağılımının adil bir şekilde paylaşılmasıyla mümkün olabilmektedir. Gelir dağılımındaki eşitsizlikleri gidermek amacıyla mikro ve makro politikalar geliştirilmesi ve uygulamaların gerçekleşmesi gerekmektedir.

Türkiye’de gelir dağılımındaki eşitsizlikleri gidermek amacıyla bazı politikaların belirlenmesi ve önlemler alınması gerektiği açıktır. İlk olarak kayıt dışı ekonomi kontrol altına alınarak ücretler üzerindeki vergi yükünün azaltılması sağlanabilir. Vergileri daha çok dolaylı vergilerin oluşturması, eşitsizliğin artmasına yol açmaktadır. Bunun yerine gelir ve kurumlar vergisinin artırılması, dolaylı vergi oranlarının ise azaltılması eşitsizliğin azalmasında faydalı olacaktır(Acar, 2015:58). Gelir dağılımının adil bir şekilde dağılmamasının bir sonucu olan yoksullukla mücadele edecek kısa, orta, uzun vade politikalar tasarlanabilir.

Yoksullukla mücadele kapsamında GSMH gelirden eğitim payları artırılmalıdır. Çünkü eğitim ve yoksulluk arasında kısır bir döngü söz konusudur. Eğitim arttıkça yoksulluk azalmakta, yoksulluk arttıkça da eğitime ulaşabilmesi zorlaşmaktadır (Karagöl vd.: 2018 aktaran Alpaydın: 2008:206). İşsizlik oranlarının azaltılmasını sağlayarak eşitsizliğin giderilmesine olanak sağlanabilir. Eşitsizliğin giderilmesi için önemli olan istikrarlı bir ekonomik büyümenin gerçekleşmesidir. Bunun için de kırsal alanların geliştirilmesi gerekmektedir. Yanı sıra enflasyonla mücadele edilmelidir (Karabulut: 2006:33).

Bu önlemler alınarak ekonomide istikrarlı bir büyüme ve bunun sonucunda gelir dağılımının daha adil bir şekilde dağılacağı ve aynı zamanda yoksullukla mücadelede mesafe alınacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Acar, İ. (2015). Türkiye’de gelir dağılımı. *Emek ve Toplum*, 4(8), 42-59.
- Doğan, C., & Tek, M. (2007). Türkiye’de gelir dağılımının toplanma oranı yöntemiyle analizi. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(2), 93-119.
- Dünya Bankası. (2020a). Income share held by highest 20%
- Dünya Bankası. (2020b). Income share held by lowest 20%
- Dünya Bankası. (2020c). Income share held by third 20%
- Dünya Bankası. (2020d). Income share held by fourth 20%
- Erikli, S., & Yücel (2019). A. Gelir Eşitsizliği Bireylerin Refahını Etkiler mi?
Türkiye’den Bulgular. *Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(2), 243-260.
- Gençler, A., Özdemir, Ç., & İslamoğlu, E. (2017). Gelir Dağılımının Kavramsal Çerçevesi. *İçinde Gelir Dağılımı ve Yoksulluk Kavram-Teori-Uygulama* (1. bs, ss. 5-263). Seçkin.
- Karabulut, T. (2006). Türkiye’de kişisel gelir dağılımı araştırmalarının analizi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 9(1-2), 21-36.
- Karagöl, E., Koca, D., & İlgün, B. (2018). Eğitim ve yoksulluk ilişkisi. *ICOAEF’18 International Conference On Applied Economics And Finance* 4, 205-217.
- Koç, B. (2018). Gelir dağılım türleri. *Bingöl Üniversitesi Ders Notları*, 1-33.
- Tayyar, A.E. (2011). Türkiye’de Gelir Dağılımı ve Makro Ekonomik Faktörlerin Gelir Dağılımı Üzerindeki Etkisi: Bir Ekonometrik Analiz, *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*.
- Turkay, S. (2011). Gelir dağılımı kavramı ve gelir dağılımı yaklaşımları. *İK Serüveni*, 1-21.
- TÜİK. (2020a). TÜİK, Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması, Eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert gelirine göre sıralı yüzde 20’lik gruplar itibarıyla yıllık eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert gelirinin dağılımı, 2006-2018.
- TÜİK. (2020b). Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması, Eşdeğer hanehalkı